

Еңбек қорғау әдістері мен түрлері.

Орындаған :Қуатбек А.Т
Тексерген :Алимбетова А.Ж

- Жұмыс орнында жұмысшыларды кәсіптік тексеру мен білімін оқыту
- Жылына бір реттен артық емес орындалады. Жұмысшыларды кәсіп бойынша білім алуы еңбек қауіпсіздігі және еңбек қорғау (емтихан) білімінің тексерілуі мен аяқталады. Білімін тексеру шешімдері хаттамамен қабылданады.
- Мамандық бойынша оқыту (сабақтар, дәрістер, семинарлар) өндірістік мекемелерде жұмыс берушінің сол саладағы жоғары біліктілігі бар адамдарды, қауіпсіздік қызметі мен сол мекемедегі еңбек қорғау және кәсіби инженер техник мамандарды шақырумен өткізіледі.

- Өндірістік оқытулар қауіпсіздік әдістері мен еңбек тәсілдері оқыту сыныптары, учаскілерде, цехтарда, шеберханаларда өндірістік қауіпсіздік және еңбек қорғау жауапкершілігімен өткізіледі.
- Еңбек қауіпсіздігіне байланысты жеке немесе бөлек өндірістердегі адамдар арнайы қосымша оқулардан өту керек
- Осы жұмыстың түрімен айналысатын қызметкерлердің мүмкіндіктері мамандықтары бойыншы 3 немесе оданда көп және қауіптілігі жоғары жұмыста бір жылдан астам жұмыс жасаған адамдар жеке жұмысқа тұрардан алдын.

Экзамендік комиссия

- Экзамендік комиссияның жұмыс тәртібі жұмыс берушімен белгіленеді.
- Қауіпсіздік пен еңбек қорғау саласындағы білімін тексеру іс шарасына қатысатын қызметкерлерді ерте ескертілуі қажет, яғни іс-шарадан 30 күн бұрын.
- Осы білімді тексеруден сәтті өткен қызметкерге куәлік немесе хаттама бойынша іс қағаз беріледі.
- Ал осы тексеруден қанағаттанарлық баға алмаған қызметкерлер қайта тексеру күнін 1 айдан аспаған уақыт мөлшерінде белгілейді.
- Өндіріс органдарының жіне меңгеруші қызметкерлер, қауіпсіздікпен еңбекті қорғауды қамтамасыз етуге жауапты тұлғалар, 3 жылда бір рет оқып үйренуден өтуі тиіс.

- Еңбек бойынша аймақтық мемлекеттік органдарының бұйрығы бойынша қауіпсіздік және еңбекті қорғау қызметкерлерінің білімін тексеру оқу бағдарламасы бойынша үш адамнан кем болмауы тиіс.
- Экзамендік комиссия функциялануы тұрақты негізде алынады. Ал экзамендік комиссияның жұмыс тәртібін ұсынушы арқылы реттеледі.
- Комиссия ұсынушыдан тұрады-мемлекеттік еңбек инспекторы және комиссия мүшелерінен.
- Экзамендік комиссияның құрамына мемлекеттік бақылаумен қадағалау органдарының мамандары кіреді.

- Қауіпсіздік пен еңбекті қорғау бойынша тестілеуді қайта өткізу мына жағдайларда жүргізіледі:
- - егерде жауапты тұлғаның басқа тұлғаны басқа жұмысқа ауыстыру жұмыс берушінің шешімі бойынша қауіпсіздік пен еңбекті қорғау бойынша қосымша білім талап ететін;
- - егерде жұмыста бір жылдан аса уақытқа тоқтаған болса.
- Еңбек шарты бойынша жұмысқа қабылданушы қауіпсіздікпен еңбекті қорғау бойынша білім тексеруден тіркелген күннен бастап бір айдан аспаған мерзімде өткізілуі тиіс.
- Осы меңгеруші қызметкерлердің білімін тексеру, оқу уақытын ұйымда жалпы заңдар негізінде жұмыс беруші растайды.

Қауіпсіздік пен еңбек қорғау саласындағы тексеру тәртібінің инструктажы.

- Тексеру инструктажы уақыты бойынша бөлінеді:
- 1) Енгізілетін;
- 2) Бастапқы жұмыс орнында;
- 3) Қайталанбалы;
- 4) Жоспарда жоқ;
- 5) Мақсатты;

Жұмыс орнында өндірістік негізде алғашқы инструктаж

өткізіледі:

- 1) Осы ұйымға қабылданған барлық қызметкерлермен;
- 2) Сол жұмысты алғаш орындап тұрған қызметкерлермен, іс сапардан келгендермен, уақытша қызметкерлермен;
- 3) Сол ұйым аймағында құрылыс монтаж жұмыстарын атқаратын құрылысшылармен;
- 4) Өндірістік оқу және практикада болған студенттермен.

- Жұмыс орнында жұмыс беруші, қызметкерлердің міндеттерін қауіпсіздікпен еңбек қорғау ұйымының келісімі негізінде растайды.
- Жұмыс орнында ең алғашқы нұсқаулық жұмыскерлерге еңбек қауіпсіздігінің тәсілдерін тәжірибе жүзінде жеке-жеке жүргізеді. Алғашқы нұсқаулықты бір типті қондырғыларда жұмыс істейтін және жұмыс орындары бірдей аймақтарда жұмыс істейтін жұмыскерлерге топ - топтап жүргізуге болады.
- Квалификациясына және біліміне, жұмыс стажына, орындайтын жұмыс түріне тәуелсіз әр жұмыскер жарты жылдан бір рет қайталама нұсқаулықтан өту тиіс.

Квалификациялау

*А.Мырзахметов атындағы
Кокшетау университетінің
хабаршысы
Вестник
Кокшетауского университета
имени А.Мырзахметова*

ISSN 2079-6153
Ғылыми-білім беру журналы
III шығарылым
2010 жылдан бастап шығады
Жылына 4 рет шығады
казан-қараша-желтоқсан
Научно-образовательный журнал
Выпуск III
Издается с 2010 года
Выходит 4 раза в год
июль-август-сентябрь.

Собственник Учреждение Кокшетауский университет им. Абая Мырзахметова

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Главный редактор

Елаубаев С.З. - доктор сельскохозяйственных наук, профессор, академик КазНАЕН

Заместитель главного редактора	Редактор Жусупова Г.Ш.
Досанова С.С. - доктор педагогических наук, профессор	Техн. редактор Шарипова А.Б.
Члены редакционной коллегии:	Корректор Саптаева Ж.А.
Елешев Р.Е. - д-р с-х наук, академик НАН РК	Издательство Кокшетауского
Федосеев С.Г. - д-р полит. наук, профессор	университета им.
Каренова Г.С. - д-р экон-х наук, профессор	А.Мырзахметова
Шевченко Б.П. - д-р б. наук, профессор	020000 г. Кокшетау
Башмаков А.А. - д-р экон-х наук, профессор, академик НИАН	ул. Ауезова, 189а
Агibaев А.А. - д-р юр. наук, профессор	тел.: (7162) 40-28-64
Зинченко С.И. - д-р с-х наук, профессор	Басута 20.10.2011 ж. қол қойылды
Ташметов К.К. - д-р мед. наук	Пішімі А4
Кусанов К.К. - д-р экон.х наук, профессор	«Снегурочка» қағазы
Мусабаев Т.А. - доктор технических наук, академик МАН VIII	Көлемі 16,00 б.т.
Айтжанов К.К. - д-р экон.х наук, доцент	Таралымы 66 дана
Есмағайбет М.Г. - к. физ-мат. наук, профессор	Бағасы келісім бойынша
Киреева У.Т. - к. пед. наук, доцент	Подписано в печать 20.10.2011 г.
	Формат А4
	Бумага кеероксная «Снегурочка»
	Объем 16,00 п.л.
	Тираж 66 экз.
	Цена договорная
Ответственный редактор - Глушкова М.А.	Отпечатано в типографии
Компьютерная верстка: Зволнский Е.Н.	издательства КУАМ
Оформление: Абишева С.И., Велькер Е.Е.	

Вестник Кокшетауского университета им. А. Мырзахметова. Научно-образовательный журнал. Кокшетау, КУАМ, 2011. – 256 стр.

Адрес редакции: 020000 г. Кокшетау, ул. Ауезова, 189а
Тел. (7162) 25-58-02; факс (7162) 25-42-59 каб. 210 Глушкова М.А.
E-mail: kuam-kokshetau@mail.ru

Кокшетауский университет им. А.Мырзахметова, 2010
Зарегистрирован Министерством культуры и информации Республики Казахстан
Регистрационное свидетельство № 10402-Ж от 10.10.2009 г.

- Нарядтық құжат бекітілетін өндірістік жұмыс.
- Жұмыс орнында алғашқы, қайталама, жоспардан тыс және мақсатты нұсқаулықтар жұмыс басшылығының (шебер, цех басшысы) қатысуымен жүргізіледі.
- Жұмыс орнындағы нұсқаулықтар білімін ауызша сұрақ қоюмен немесе техникалық оқу құралдар көмегімен тексеру арқылы тәмәмдайды, сонымен қатар үйретілген жұмыс тәсілдерін меңгеру дәрежесі арқылы тексереді. Білімді нұсқаулықты жұмыскер тексереді. Тексеріс нәтижесінде қанағаттандыратын нәтижеге жете алмаған жұмыскерлер өзіндік жұмысқа жіберілмейді және нұсқаулықтардан өтуі тиіс. Наряд – рұқсат бойынша жүргізілетін жұмыстарды орындайтын жұмыскерлер мен мақсатты нұсқаулықты жүргізу кезінде нарядтың рұқсат қағазында немесе басқа да құжаттарды тіркеуі тиіс

- Мекемедегі еңбекті қорғау бөлімі жұмыс берушілерден құралады. Адам саны 100 немесе одан да көп болуы мүмкін.
- Еңбекті қорғау бөлімін жабдықтау «Әкімшілік және тұрмыстық ғимараттар» СНМЕ 2.09.04 - 87 сәйкес арнайы ғимарат бөлінуі тиіс. Арнайы ғимарат ауданы мекемеде тіркелген жұмыскерлер тізіміне байланысты анықталады:
  - -1000 адамға дейін 24 м^2
  - -1001-ден 3000-ға дейін 48 м^2
  - -3001-ден 5000-ға дейін 72 м^2
  - -5001-ден 10000-ға дейін 100 м^2
  - -10001-ден 20000-ға дейін 150 м^2
  - -20000-нан жоғары 200 м^2

Мекемедегі еңбекті қорғау бөлімі жұмыс берушілерден құралады. Адам саны 100 немесе одан да көп болуы мүмкін.

Еңбекті қорғау бөлмесінің негізгі міндеттемесі болып:

- -Мекемеге жұмысқа алынған жұмыскерлерді еңбек қауіпсіздігінің әдістерін үйрету және нұсқау, сонымен қатар мекеменде өндірістік практикаларды өтушілерді: орта және арнайы мектеп және училище (лицей), техникум студенттері (колледж), жоғары оқу орындарының студенттері үйрету;
- -Бөлім басшыларымен және мамандарымен, еңбек ұжымының уәкілетті органы және правсоюз белсенділерімен техника қауіпсіздігі және өндірістік санитария бойынша арнайы атақтарға ие болған жұмыскерлермен семинар, курстар, тематикалық сабақтар жүргізу;
- -Мезгілдік нұсқаулықтарды жүргізу және жұмыскерлердің, басшылардың еңбекті қорғау сұрақтары бойынша білімдерін тексеру;
- -Еңбек қорғау бойынша консультациялар, лекциялар, әңгімелесулер, кинофильмдерді көруді, көрмелерді ұйымдарсыру;
- -Жеке қорғаныс құралдарын қолдану және алғашқы көмек көрсетуді үйрету;

Еңбек қорғау бөлімінің мамандарының міндеттері:

- -бөлімшенің жылдық және айлық жұмыс кестесін құрастыру;
- -жұмысқа жаңадан алынған жұмысшыларға кіріспе нұсқаулықтарды таныстырып дайындау, сонымен қатар мекеменде өндірістік практикаларды өтушілерді:орта және арнайы мектеп және училище (лицей), техникум студенттері (колледж), жоғары оқу орындарының студенттері үйрету;
- -еңбекті қорғау және техника қауіпсіздігі бойынша білімдерін мезгілдік тексеруді ұйымдастыру;
- -жұмысшыларға жұмыстың қауіпсіз әдістерін үйрету, жұмыстың озық тәжірибесінің насихаты еңбекті қорғау туралы сұрақтар және алғашқы медициналық көмек көрсету;